

FINANCIËLE STATISTIEKEN

1 INHOUD

De financiële statistieken over institutionele sectoren en financiële markten bieden sectorgebonden informatie en inlichtingen over marktontwikkelingen. Bij de aanvang van de derde fase van de Economische en Monetaire Unie (EMU), op 1 januari 1999, kregen veel van die statistieken een Europees karakter.¹ De Nationale Bank van België (NBB), die van het begin af deel uitmaakt van het Eurosysteem², is belast met het opstellen van het Belgische gedeelte in de geconsolideerde financiële statistieken in het algemeen en de monetaire en bancaire statistieken ten behoeve van het Eurosysteem in het bijzonder.

1.1 Sectorgewijze informatie

De *bancaire statistieken* worden opgemaakt op grond van de gedetailleerde balansen van de monetaire financiële instellingen (MFI's).³ De balansen worden geglobaliseerd voor al deze instellingen. Voorts wordt informatie verstrekt over onderdelen van de subsector MFI's. De balans van de centrale bank, die conform is aan de structuur van het Eurosysteem, wordt afzonderlijk vermeld. Ook voor de subsector kredietinstellingen zijn meerdere detailpresentaties opgenomen. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt naar de orde van grootte en de rechtsvorm. Naast de balansdata zijn ook de aggregaten van de resultatenrekening en de gegevens buiten balanstelling vermeld. De gedetailleerde boekhoudgegevens van de monetaire financiële instellingen liggen tevens aan de oorsprong van verscheidene financiële en economische statistieken.

Zeer nauw verbonden met de bancaire statistieken zijn de *monetaire statistieken*. Zij vormen een essentiële input voor de eerste pijler binnen het monetaire beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). De bekendste statistieken hebben betrekking op de monetaire aggregaten die worden berekend volgens de voor alle landen van de EMU geldende geharmoniseerde definities.

De rubrieken op de passiefzijde van de boekhoudstaten van de kredietinstellingen vormen tevens een belangrijke input voor *statistieken over de financiële activa van de vennootschappen en de particulieren*.

---

¹ Wettelijke basis: Verordening (EG) nr. 2818/98 van de Europese Centrale Bank inzake de toepassing van de reserveverplichtingen (ECB/1998/15) en Verordening (EG) nr. 2819/98 van de Europese Centrale Bank met betrekking tot de geconsolideerde balans van de sector van de monetaire financiële instellingen (ECB/1998/16), beide gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1921/2000 van de Europese Centrale Bank.

² Het Eurosysteem bestaat uit de Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken van de lidstaten die deel uitmaken van de Eurozone.

³ Het begrip "bancaire statistiek" komt overeen met de definitie, in de ESR 1995-methodologie, van de subsector monetaire financiële instellingen die bestaat uit de centrale bank, de kredietinstellingen en de gemeenschappelijke beleggingsinstellingen met monetair karakter.

De *verplichtingen van de particulieren en de vennootschappen* verschaffen een gedetailleerde uitsplitsing van zowel uitstaande bedragen als veranderingen naar soort en looptijd en, voor sommige statistieken, naar valuta of begunstigde sector.

De informatie over de *niet-financiële vennootschappen* wordt aangevuld met statistieken die berusten op neergelegde jaarrekeningen.

Het sectorale overzicht wordt afgerond met inlichtingen over de financiële activa en de uitstaande schuld van de *overheid*.

1.2 Marktontwikkelingen

De statistieken over de marktontwikkelingen bieden een inzicht in de marktactiviteiten. De prijsaspecten, zoals de rentevoeten, rendementen en wisselkoersen, zijn in een apart domein "Rentevoeten en wisselkoersen" ondergebracht. Daaronder staat een methodologische beschrijving van dit type van statistische gegevens .

Er worden statistieken bijgehouden over alle kenmerken van uitgiften van schatkistcertificaten (bedrag, looptijd, rente, ...) als onderdeel van de *geldmarkt*. De transacties op de secundaire markt worden eveneens geregistreerd en er worden statistieken opgemaakt per houdersector.

Gelijkaardige informatie wordt verstrekt over de *kapitaalmarkt*. De uitgiften van vastrentende effecten op meer dan één jaar worden geregistreerd per emissiesector. Bij de emissie van OLO's en staatsbons wordt de informatie zelfs per titel verstrekt. De secundaire markt ligt aan de oorsprong van andere statistieken. Er bestaan reeksen over de houders van effecten op lange termijn en van verscheidene types (OLO's, depositocertificaten en thesauriebewijzen). Ten slotte worden de uitgiften van aandelen van vennootschappen of van deelbewijzen van gemeenschappelijke beleggingsfondsen, alsook de voornaamste kapitaalsverhogingen of -verminderingen van de vennootschappen geregistreerd.

Ook de ontwikkelingen op de *beursmarkt* worden gevolgd. Meer specifiek gaat het hier over tijdreeksen van verschillende binnen- en buitenlandse beurzen voor verschillende elementen (marktkapitalisatie, omzet, beursindexen, ...).

Ten slotte worden er statistieken opgesteld over *betalingssystemen en -instrumenten*, zoals het aantal en het bedrag van interbancaire betalingsoperaties, het aantal en het bedrag van girale betalingen per instrument en statistieken over betaalkaarten.

1.3 De financiële rekeningen

De financiële rekeningen hebben betrekking op het geheel van vorderingen, schulden, rechten en verplichtingen in de economie. Die rekeningen geven de manier weer waarop de verschillende economische sectoren hun financiële besparingen aanwenden, alsook bij welke sectoren ze de middelen vinden die ze nodig hebben. Bovendien verschaffen de financiële rekeningen informatie aan de hand waarvan de liquiditeit van elke sector kan worden beoordeeld, door de diverse activa in te delen volgens hun liquiditeits- of illiquiditeitsgraad.

De analyse van de voornaamste financieringskanalen in de economie en de beoordeling van de liquiditeit vinden plaats ten behoeve van de economische en financiële autoriteiten. De beschrijving van de intersectorale financieringen maakt het mogelijk de rol te bepalen van de financiële instellingen en markten bij het verzamelen en verspreiden van middelen. Dit kan leiden tot de ontdekking van eventuele tekortkomingen van de financieringskanalen in de economie en kan bijdragen tot het streven naar een optimale allocatie van de financiële middelen. Aan de hand van de financiële rekeningen kunnen ook de effecten worden geëvalueerd van de monetaire-beleidsmaatregelen of de begrotingsmaatregelen, zoals de gevolgen van wijzigingen in de belastingen op financiële spaarmiddelen. Ten slotte maken ze het tevens mogelijk bepaalde ramingen te formuleren van sectorale saldi, inkomens en bestedingen, en het verloop te voorspellen van sommige categorieën van activa of verplichtingen.

In de financiële rekeningen worden stromen (in de loop van een periode gevormde nieuwe activa, na aftrek van de vereffening van activa; nieuwe financiële verplichtingen exclusief schuldaflossingen) of voorraden geregistreerd (uitstaand bedrag van de activa en de financiële verplichtingen op een bepaalde datum).

2 BASISGEGEVENS

Bij de opstelling van de financiële statistieken maakt de NBB zowel gebruik van informatie die zij zelf verzamelt als van inlichtingen die door derden worden ingewonnen of publiek beschikbare marktinformatie.

Het gaat over informatie die betrekking heeft op de NBB zelf (bv. boekhoudkundige gegevens) of statistieken die bepaalde diensten van de NBB als bijproduct distilleren uit hun activiteit, zoals geaggregeerde kredietinformatie uit de Kredietcentrales bij de NBB of informatie over betaalinstrumenten uit het Verrekeningsstelsel.

De kredietinstellingen zijn heel belangrijke rechtstreekse gegevensverstrekkers voor de statistieken over financiële instellingen en financiële markten. De kredietinstellingen naar Belgisch recht rapporteren aan de NBB en de Commissie voor het Bank- en Financiewezen (CBF) over de financiële positie op territoriale, vennootschappelijke en geconsolideerde basis, het zogenaamde "schema A"⁴. De Belgische bijkantoren van kredietinstellingen naar buitenlands recht doen dat enkel op territoriale basis. Naargelang de aard van de informatie verschilt de rapporteringsfrequentie. De volgende gegevens worden verstrekt:

- maandelijks de balansen en de posten buiten balanstelling en bijlagen over o.a. de thesaurietegoeden en interbankvorderingen, de interbankschulden, de kredietverlening, de depositobasis en het effectenbezit;
- driemaandelijks de resultatenrekeningen en additionele informatie, waaronder een gedetailleerde staat van de effectenportefeuille;
- jaarlijks de resultaatverwerking.

In de sector financiële instellingen worden ook enquêtes gehouden over verschillende financiële producten. Het betreft hier voornamelijk de enquêtes betreffende de "gedematerialiseerde effecten van de Belgische overheidsschuld"⁵ en de "gedematerialiseerde thesauriebewijzen en depositobewijzen"⁶. Elk van die enquêtes levert informatie over het houderschap van die gedematerialiseerde effecten. Een andere enquête behelst de aanvragen van hypothecair krediet en de verleden hypothecaire kredieten, en loopt in samenwerking met de Beroepsvereniging van het Krediet (BVK).

De gegevens over de niet-monetaire financiële instellingen (hypotheekmaatschappijen, leasing-bedrijven, niet-monetaire instellingen voor collectieve belegging, beursvennootschappen, het Rentenfonds, verzekeringsmaatschappijen, pensioenfondsen, ...) worden ontleend aan hun afzonderlijke boekhoudstaat of worden verwerkt in geaggregeerde vorm, wanneer er een instelling bestaat die globalisering ervan uitvoert. Het betreft hier dan onder meer de toezichthouder op een sector, zoals de CBF en de Controledienst voor de Verzekeringen (CDV), of de beroepsvereniging van een sector, zoals de Belgische Vereniging van de Instellingen voor Collectieve Belegging (BVICB).

Daarnaast worden andere statistische bronnen gebruikt ter aanvulling van de informatie betreffende de niet-financiële binnenlandse sectoren : financiële situatie van de federale regering en de regering van de deelgebieden, balanscentrale, betalingsbalansstatistieken, beursstatistieken van Euronext.

---

⁴ Wettelijke basis: Wet van 22 maart 1993 betreffende de kredietinstellingen en besluit van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen van 28 april 1992 inzake de periodieke rapportering over de financiële positie van de kredietinstellingen aan de Nationale Bank van België en aan de Commissie voor het Bank- en Financiewezen, gewijzigd bij diverse andere besluiten.

⁵ Wettelijke basis: Koninklijk Besluit van 23 januari 1991 betreffende de effecten van de Staatsschuld, gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 20 januari 1999.

⁶ Wettelijke basis: Koninklijk Besluit van 14 oktober 1991 betreffende de thesauriebewijzen en de depositobewijzen, gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 20 januari 1999.

3 REFERENTIES

De financiële statistieken over institutionele sectoren en financiële markten zijn voornamelijk opgemaakt volgens de richtlijnen van internationale instellingen. Dit is in het bijzonder het geval voor de monetaire en bancaire statistieken voor de ECB die moeten worden opgesteld volgens de voor alle landen van de EMU geldende definities alvorens ze bruikbaar kunnen zijn in een geconsolideerde financiële statistiek op het niveau van de Eurozone.

De belangrijkste *methodologische beschrijvingen* kunnen worden teruggevonden in:

- ECB, Guideline of the European Central Bank of 13 November 2000 concerning certain statistical reporting requirements of the European Central Bank and the procedures for reporting by the national central banks of statistical information in the field of money and banking statistics (ECB/2000/13).
- EUROSTAT, Europees systeem van rekeningen ESR 1995, Luxemburg, juni 1996, 417 pp.
- IMF, Monetary and financial statistics manual, Washington, 2000, 157 pp.